

BANGHAY ARALIN SA FILIPINO 5

I. Layunin:

- Nakasusunod sa hakbang ng isang gawain. (F5PN-IIa-1.2)
- Napagsusunod-sunod ang mga hakbang sa Panunublang.**
- Nakakapagsulat ng tamang hakbang ayon sa napakingang salaysay.**

II. Paksang Aralin:

Paksa: Tamang pagkasunod sunod sa salaysay na napakingan

Sanggunian: Filipino TG (F5PN-IIa-1.2), salaysay ing isang matandang katutubo

Kagamitan: Larawan, Video presentation, maikling salaysay, tagapanayam mula sa tribu ng katutubo, salaysay ng Panunublang

Integrasyon: Aralin Panlipunan, Mother Tongue Based, Mathematics

III. Pamamaraan:

A. Paunang Pagtataya:

Hanapin sa Hanay B ang kahulugan ng salita sa Hanay A at isulat ang titik sa patlang bago ang numero.

Hanay A	Hanay B
_____ 1. Katsa	a. halamang ginagamit panglason sa palos
_____ 2. Hakbang	b. paraan ng panggingisda gamit ang katsa
_____ 3. Sinusundang tatlo	c. telang ginagamit panghuli ng beya.
_____ 4. Kamaesa	d. dalawa
_____ 5. Pananalap	e. pagkasunudsunod

B. Tukoy Alam:

Nasusunod mo ba ng tama ang ibinibilin ng iyong magulang?

Nasusunod mo ba ang hakbang sa paggawa ng isang bagay?

Ano kaya ang nangyayari kapag hindi nasunod ng tama ang mga hakbang sa paggawa? Ipaliwanag.

C. Paglalahad:

Basahin ang tngkol sa Panunublang.

PANUNUBLANG

Isinulat ni: Mayline M. Atienza

Isinalaysay ni : Gupad Marilyn B. Vertudez

I. Kahulugan:

Ang Panunublang ay isang pamamaraan ng pangingsda ng mga katutubong Dumagat Remuntado na ginagamitan ng katas ng kamaesa bilang paglason particular sa palos at maaari din sa mga iba't ibang lamang ilog.

II. Kasaysayan:

Sa pagkukuwento ni Ambang Celeno na ang nakasanayang tawag sa kanya ay Ambang Gotom na isinalin naman ni Gupan Marilyn B. Vertudez na ayon sa pagmamasid ng kanilang kanununan habang nasa pondohan ay napansin niya na bakit walang kahit na anong uri ng isda ang nabubuhay sa isang parte ng ilog na kung tawagin ay lalim samantalang isang banda na nalalaglagan ng iba't-ibang bunga ng kahoy ay maraming lamang ilog katulad ng isda, biya, palos, hipon, susuwe at iba pa.

Nilapitan niya ang nasabing lalim upang ito'y alamin kung bakit walang kahit anong uri ng isda. Ang napansin lamang niya ay nilalaglagan ng bunga ng kamaesa. Napagtanto niya na ito ay maaaring lason sa mga isda. Sinubukan niya ito sa pamamagitan ng pagdikdik ng bunga sa palanas na bato. Pagkatapos inilagay niya ang nadikdik na bunga ng kamaesa sa dahon ng bingabing saka ito dinala sa ilog. Inilagay sa mababaw na parte ng ilog na maraming isda. Mayamaya'y namuti ang katas at bumula. Pagkalipas ng ilang sandali nagkiyawkiyaw ang mga isda at nagsitabi sa gilid. Dito na nila kinuha ang mga ito at isinugba sa apoy pagkatapos ipinakain sa aso. Noong nakitang hindi namatay ang aso saka na nila ito ginawa muli. Dito nadiskubre ng mga ninunong Dumagat ang bunga ng kamaesa bilang pangpahilo ng isda.

III. Mga kagamitan:

- Bunga ng kamaesa
- Pandikdik (maaring kahoy o bato)
- Dikdikan (palanas)
- Malalapad na dahon

IV. Pamamaraan:

1. Pagkuha ng may katamtamang gulang ng bungang kamaesa at mga iba't-ibang kagamitan.
2. Dikdikin ito sa palanas ng bato o sa nakalaang dikdikan
3. Ibalot ito sa dahon o tela sa ngayon at iwasang madikitan ng katas nito sapagkat ito ay lason. Mahapdi sa balat.
4. Kung ang huhulihin ay palos kailangan ipatulay sa butas ng boho ang katas patungo sa tirahan ng palos. Mangangati ang palos at itoy Sapilitang lalabas.
5. Kung ang huhulihin ay mga isda ay ibubudbod sa maliit na parte ng ilog na maraming isda.
6. Pagkalitaw ng mga isda sa ilog ay maaari na itong hulihin.

V. Dapat Tandaan:

Ang Panunublang gamit ang kamaesa ay ginagawa lamang sa maliit na parte ng ilog sapagkat namamatay ang mga maliliit na isda. Palaging isa alang alang ang sustainable fishing.

Pagpapayaman ng talasalitaan ng terminolohiyang mula sa Dumagat. (*ipakilala ito sa pamamagitan ng pagpapakita ng larawan sa powerpoint presentation*)

Amba - lolo

Pondohan – tawag sa ginawang magsisilbing silong sa tabi ng ilog o kaingin na kadalasan I sa o tatlo ang tokod na ang bubong ay mga malalapad na dahoon.

Lalim- tawag ng mga dumagat sa isang parte ng ilog na malalim.

Palanas- ito ay tumutukoy sa malapad na ibabaw ng bato sa tabing ilog.

Kamaesa- isang uri ng halaman na ginagamit ang bunga bilang panghilo sa palos o isda.

Nagkiyawkiyaw- isang terminolohiya ng Dumagat na tumutukoy sa pangingingin ng palos dahil sa pagkahilo mula sa katas ng kamaesa.

Isinugba- inihaw sa apoy

D. Pagtuturo at Paglalarawan

Mga tanong:

1. Ano ang ibig sabihin ng Panunublang?
2. Mula sa isang kasaysayan, paano ginagawa ang Panunublang? Ipakita sa pamamagitan ng Flow chart.
3. Maaari bang hindi sundin ang paraan ng paggawa ng Panunublang? Bakit?
4. Kung kayo ay isasama ng inyong magulang upang mangisda gamit ang Panunublang, ano ang dapat ninyong tandaan? Gumamit ng Venn Diagram.
5. Bakit kailangan ang ibayong pag-iingat kapag kayo ay Panunublang? Ipaliwanag ang sagot.

E. Paglalahat:

Ano-ano ang tamang hakbang ng Panunublang?

F. Paglalapat:

Sabihin ang katawagan o terminolohiya na ginagamit ng Katutubong Dumagat base sa larawang ipapakita.

1. Larawan ng pondohan
2. Larawan ng palos
3. larawan ng lalim
4. larawan ng palanas
5. larawan ng kamaesa

IV. Pagtataya:

Basahin ang sanaysay ng isang paraan ng pangingsda.

ANG PANANALAP

Akda ni Mayline M. Atienza

Malapit ng magdapit-hapon. Pauwi na ang mag amang Pando mula sa kanilang pangangaso. Si Tanya naman na palaging kasama ng ina sa gawaing bahay. Tanya, Tanya ...sigaw ni ina. Bakit po ina? Sagot naman ni Tanya. Halika, kunin moa ng iyong katsa at tayo ay manalap ng beya upang pagdating ng iyong ama at kuya ay mayroon tayong ulam. Opo inay, tuwang tuwa si Tanya. Gustong gusto niyang manalap ng beya sa tabing ilog.

Pagdating nila sa ilog ay muling pinalalamanan ng ina si Tanya. Tanya, mag-ingat ka muli sa iyong pangangatsa. Ang una mong gagawin ay itali ang katsa sa iyong leeg. Pagkatapos ay dahan dahan kang lumusong sa tubig upang hindi mabulabog ang mga beya. Dahan-dahanin mong ipailalim ang iyong katsa sa gilid ng mga bato. Hayaan mong lumapit ang mga beya tsaka mo ito iangat ng dahan dahan. Ilagay mo sa ating banga ang iyong nahuli.

Pagkaayos ng katsa sa leeg ay dahan dahang lumusong sa Tanya sa tubig. Hindi nagtagal ay nakahuli ng maraming beya si Tanya gamit ang kanyang katsa.

A. Panuto: layos ang pangungusap ayong sa tamang pagkasunodsunod ng pangyayari sa talata gamit ang paglagay ng bilang 1,2,3,4,5 sa patlang bago ang numero.

- _____ 1. Nakahuli ng maraming beya si Tanya. (5)
- _____ 2. Pinaalalahanan ng ina si Tanya bago lumusong sa tubig. (2)
- _____ 3. Tinawag ng ina si Tanya upang manalap ng beya sa ilog. (1)
- _____ 4. Dahan-dahang lumusong si Tanya sa ilog. (4)
- _____ 5. Itinali ni Tanya ang katsa sa leeg. (3)

B. Isulat sa ibaba ang tamang hakbang ng pananalap ayon sa salaysay.

1. _____
(itali ang katsa sa iyong leeg)
2. _____
(dahan dahan lumusong sa tubig upang hindi mabulabog ang mga beya)
3. _____
(Dahan-dahanin mong ipailalim ang iyong katsa sa gilid ng mga bato)
4. _____
(iangat ng dahan dahan ang katsa)
5. _____
(Ilagay sisidlan ang nahuli.)

V. Karagdagang Gawain:

Punan ang Flow chart ng tamang pagkasunodsunod ng pagluto ng kanin sa boho (Binunyog). Magtanong sa magulang.